

EKOLOGIJA

Ljudje smo vpeti v:

1. SOCIOTEHNOsfERA ali DRUŽBENO OKOLJE: umetni ali kulturni ekosistem → okolje, katerega so izoblikovali ljudje
2. EKOSFERA ali NARAVNO OKOLJE: : naravni ekosistem, ki je nastal v dolgem zgodovinskem razvoju, neodvisno od človekove dejavnosti (človek je od njega ODVISEN)

rezultat: KONFLIKT med sociotekhnosfero in ekosfero

posledica: uničenje človeka in narave (človeško preoblikovana narava - OKOLJE)

MEJE RASTI (1972):

- ljudje se neovirano množimo - obremenitev za planet
- proizvajati moramo čim več dobrin - gospodarska rast je pogoj za uspešen razvoj človeštva
- poraba naravnega bogastva, ki je v omejenih količinah
- sposobnost narave, da absorbira naše odpadke, je omejena (ozonska luknja, segrevanje ozračja...)
- nevarnost nesreč (Černobil)

EKOLOŠKA KRIZA

PORUŠENO RAVNOTEŽJE MED
ČLOVEKOM (DRUŽBO) in NARAVO

napoved: okoli leta 2050 lahko pričakujemo svetovni gospodarski zlom ter ekološko katastrofo

VZROKI EKOLOŠKE KRIZE

1. NASTOP INDUSTRIJSKE DOBE in MODERNIZACIJA:

- prične se izkoriščanje neobnovljivih virov
- nenehno razširjena reprodukcija
- pospešena rast prebivalstva
- tehnologija: kako proizvajamo dobrine

cilj: obvladovati naravo in postati neodvisen

Sociotefnosfera in ekosfera delujeta po različnih načelih: prva ogroža drugo. ↓

Ekosfera: povezanost, krožno (ciklično) gibanje, ni prostora za odpadke, počasna evolucija

Sociotefnosfera: linearno gibanje, vsi proizvodni procesi se na koncu iztečejo v odpadke, hitro spreminjanje in nenehna rast

2. ANTROPOLOŠKI DEJAVNIK: vzroke je potrebno iskati v ČLOVEKU, ki naravo prilagaja svojim potrebam (problem: večanje človekovih potreb)

3. ŽIDOVSKA-KRŠČANSKA TRADICIJA ("Plodite se in množite ter napolnite Zemljo!..")

4. KAPITALIZEM: težnja po nenehni gospodarski rasti

ANTROPOCENTRIZEM: VSE OBSTAJA LE ZARADI ČLOVEKA
IN NJEGOVIH POTREB

GLOBALNA EKOLOŠKA KRIZA

Globalni ekološki problemi:

1. globalno spreminjanje podnebja (segrevanje ozračja) - KIOTSKI PROTOKOL iz leta 1997: do leta 2012 bodo države podpisnice (brez ZDA) zmanjšale emisije toplogrednih plinov za 5,2% glede na leto 1990
2. tanjšanje ozonske plasti: povzročali naj bi jo fluorokloroogljikovivodiki
3. umiranje gozdov: kisli dež
4. umiranje rastlinskih in živalskih vrst

NEENAKOMERNO PORAZDELJENA ZAVEST O OGROŽENOSTI SVETA

- oblikovanje okolju prijaznega gospodarstva (spojitev ekologije in ekonomije): čista tehnologija, reciklaža odpadkov, obnovljivi viri tehnologija, predpisi o varstvu okolja
- tvegane in umazane industrije so preusmerili v nerazviti tretji svet (odlagališče strupenih in škodljivih odpadkov)
- razviti svet je s tem tveganje in onesnaževanje le prenesel na tretji svet

MOŽNOSTI ODPRAVLJANJA EKOLOŠKE KRIZE

Kako lahko vzpostavimo ravnotežje med človekom in naravo?

1. PESIMISTI - do ekološke katastrofe bo nujno prišlo
2. drugi menijo, da študije o ogroženosti pretiravajo
3. ekotehnološki optimizem: sedanja ekološka kriza je le začasna, saj jo človek lahko obvlada z uvajanjem ekološko ustrežnejše tehnologije, s reciklažo odpadkov, z obnovljivimi viri.

Tehnologija je povzročila krizo, a slednjo človek ravno s pomočjo tehnologije lahko obvlada.

4. prepričanje, da lahko tehnologija reši ekološke probleme, je ILUZIJA.

V ekosferi bo tehnologija vedno TUJEK. Trajna rešitev bi predstavljala model **stacionarne ravnovesne ekonomije** - prehod od rasti k ravnovesju.

5. uveljavljanje novega koncepta **okoljskega prostora**

Okoljski prostor opredeljujejo kot globalno razpoložljivost naravnih virov ter samočistilno zmogljivost okolja. Koncept upošteva enake pravice dostopa do naravnih virov vseh sedanjih in bodočih prebivalcev planeta.

Okoljski prostor sestavlja glede na število prebivalcev določen delež planetarnih količin naravnih virov, ki jih smejo porabiti in prav tako določeno količino emisij različnih odpadkov, ki si jih smejo privoščiti.

Takšno ravnanje bo omogočilo sobivanje z naravo, vendar le v primeru, če bosta varstvo okolja in enakost prebivalcev sveta postala vodilna CIVILIZACIJSKA CILJA.

6. postopna antropološka degradacija okolja je NEIZOGIBNA

EKOLOŠKA ETIKA

Nekaj milijard let je narava obstajala BREZ ČLOVEKA.

Ljudje se morajo ozavestiti, da narava NI KOŠ za SMETI, ampak da zahteva SPOŠTOVANJE!

Moralno delovanje v odnosih moramo prenesti na naravo.

Nujni pogoj za uveljavitev ekološke etike je, da se ne dojemamo več kot središče sveta, ampak le kot eden izmed sestavnih delov.

Odreči se moramo ANTROPOCENTRIZMU

AVTONOMNA EKOLOŠKA ETIKA: SPOŠTOVANJE NARAVE, ŽIVALI IN RASTLIN ZARADI NJIH SAMIH

HETERONOMNA EKOLOŠKA ETIKA: SPOŠTOVANJE NARAVE ZARADI KORISTI ČLOVEKA

OKOLJE V SLOVENIJI

- SLO sodi med ZMERNO onesnažene evropske države
- močno onesnaženi dolinsko-kotlinski sistemi
- 2% SLO rek je neoporečno čistih
- vodovje ogrožajo divja in neustrezna odlagališča
- promet